

TOWARDS THE ARTISTIC WAY BRÂNCUȘI – "MĂIASTRA" - "THE ROYAL WAY OF PERSONAL DEVELOPMENT"

Aron JINARU

Scientific Researcher PhD - The Center for complex researches Bucharest

George NICULESCU

Professor PhD - "Constantin Brâncuși" University of Târgu-Jiu, Romania

ABSTRACT:

MAIASTRA IS AN EXAMPLE OF INSPIRATION. SHE RELATES TO A ROMANIAN FOLK TALE ABOUT A GOLDEN BIRD WITH MIRACULOUS POWERS. THE ESSENCE OF BRÂNCUȘI'S WORKS COMES FROM ROMANIAN FOLKLORE. THE ARTISTIC WAY BRÂNCUȘI – „MAIASTRA” PRESENTS FOR YOUNG PEOPLE A WAY OF PERSONAL DEVELOPMENT. HIS EXAMPLE OF A PASSIONATE SELF-TAUGHT PERSON AND CONVINCED OF THE MISSION OF HIS DESTINY, REPRESENTS A SOURCE OF INSPIRATION FOR YOUNG PEOPLE PASSIONATE ABOUT THEIR OWN PROFESSION.

BRÂNCUȘI'S PRAGMATIC PHILOSOPHY AND HIS CAREER EQUIVALENT TO HIS PASSION ARE ARGUMENTS FOR STUDY IN UNIVERSITIES FOR THE PERSONAL DEVELOPMENT OF PASSIONATE AND DEDICATED YOUNG PEOPLE.

THE ARTISTIC WAY OF BRÂNCUȘI OF PERSONAL DEVELOPMENT IS AN ARTISTIC WAY IN THE SENSE OF " TO LIVE YOUR LIFE AND ENJOY THIS LIFE AS A WORK OF ART" AND / OR "CONCEIVING AND BUILDING YOUR LIFE AS A WORK OF ART".

HIS BRILLIANT WORKS, DOUBLED BY A PRAGMATIC PHILOSOPHY, PLACED HIM IN THE GALLERY OF THE GREATEST SCULPTORS IN THE WORLD OF ALL TIME.

KEYWORDS: THE ROYAL WAY, MAIASTRA, BRANCUSI, PERSONAL DEVELOPMENT, SELF HELP, UNIVERSITY, PHILOSOPHY.

INTRODUCERE

Se vorbește mereu de valorificarea nesemnificativă până în prezent a capitalului cultural brâncușian moștenit, în comparație cu potențialul său uriaș, deși Constantin Brâncuși reprezintă catalizatorul comun, vectorul de forță pentru întreaga spiritualitate românească, exponentul culturii românești bazate pe autenticul tradițional.

Noi românii ne regăsim identitatea în opera simbolului spiritualității tradiționale românești, Constantin Brâncuși, ca liant al reconectării la originile culturii tradiționale românești.

Adesea se pune întrebarea: *Ce se poate face pentru ca numele lui Brâncuși să fie un renume și la el acasă ?*

Introducerea în spațiul academic a unor lucrări cu caracter științific prin care se re poziționează personalitatea și opera marelui artist în spațiul local, național și internațional,

precum și stabilirea direcțiilor de valorificare a marelui potențial al capitalului cultural brâncușian, ar fi o cale.

Exponent al culturii românești bazată pe *autenticul tradițional*, Constantin Brâncuși și-a asumat tradiția populară a satului românesc în care s-a născut, ale cărei influențe se regăsesc pe mai multe planuri: în „filosofia naturalității” și în „doctrina străbunilor” (revelată de textele și aforismele sale), în religiozitatea sa complexă (asemănătoare „creștinismului țărănesc”), în comportamentul său și mai ales în opera sa. Din textele și aforismele brâncușiene se desprinde o asumare a înțelepciunii populare românești, pe care el o numește „filosofia naturalității”, care conține și normele de conduită morală strămoșească (ce se regăsesc în zestrea de proverbe a satului românesc). Brâncuși se identifică în mare măsură cu complexul de tradiții, legende, obiceiuri și ornamente din folclorul românesc.

Esența lucrărilor brâncușiene provine din folclorul românesc. Aportul cel mai important și original al lui Brâncuși în sculptura modernă poate fi, în ultimă instanță, exprimarea viziunii populare românești a lumii, care a fost un element constitutiv al filosofiei artistului.

Trăind în locurile acelea și respirând aerul comprimat al curiozității poți să-i înțelegi filosofia tăioasă, distantă, plină de înțelepciune și de un adevăr de necontestat.

Lucrările de geniu, dublate de o filosofie pragmatică, l-au plasat în galeria celor mai mari sculptori din lume din toate timpurile.

Plămădirea lucrărilor sale în armonie cu natura, exemplul său de autodidact pasionat și convins de misiunea destinului său, reprezintă o sursă de inspirație și intuiție, pentru cei care, prin personalizare și adecvare, doresc să-și urmeze calea.

Filosofia pragmatică a lui Brâncuși și cariera sa contopită cu pasiunea reprezintă argumente de studiu în universități pentru dezvoltarea personală a tinerilor pasionați și dedicați.

PREMISE – CONTEXT

Brâncuși este singurul sculptor despre care se spune cu justețe că e „modernitatea însăși”, dar și „însuși autenticul arhaic”.

Modernitatea și mai ales post-modernitatea în care trăim nu a fost niciodată „integrată organic” în ființa umană, care, din păcate, rămâne și devine și mai fragmentată ... „Nu am fost niciodată moderni” spune sociologul francez, epistemolog al științei Bruno Latour în cartea lui cu același titlu și subintitulată „Eseu de antropologie simetrică” (Latour, 2015).

Provocarea

Este nevoie ca în condițiile dezvoltării tehnologiilor digitale, în principal, să ne perfecționăm și să dezvoltăm plener abilitățile, competențele și capacitățile noastre (virtuozitatea pragmatică), dar și să crească și înflorească propriul caracter, personalitatea și înțelepciunea/spiritualitatea (virtutea etică), precum și să se pună la lucru simțul valoric (virtutea și virtuozitatea estetică) și să ne trăim și construim viața ca o operă de artă?

CONCEPTUL DE „DEZVOLTARE PERSONALĂ” ȘI/SAU DE „DEVENIRE PERSONALĂ”

Conceptul de dezvoltare personală, mai cunoscut și sub denumirea de „self help” sau „evoluție personală”, include activități și experiențe care au scopul final de a îmbunătăți starea de conștientizare, dezvoltare a talentelor și abilităților personale, îmbunătățirea calității vieții și contribuirea la realizarea aspirațiilor și viselor personale.

Dacă cercetăm cu atenție cărțile de tip „self-help”, vom observa că, de cele mai multe ori ele se referă la „dezvoltarea virtuozității personale” și mai puțin la „dezvoltarea virtuții

personale”. Și tocmai pentru a integra și armoniza toate componente personalității umane, în ceva unic și specific, preferăm termenul mai complex și mai filosofic și anume cel de „devenire personală”.

Scopul

În viziunea noastră, dezvoltarea personală vizează, și este de fapt, „devenirea personală” și/sau „devenirea întru spiritualitate” (în concordanță cu filosofia lui C. Noica și cu cea a operei artistice și a vieții lui C. Brâncuși) și are ca scop „înflorirea oricărui om ca personalitate umană deplină”.

Practic, acest lucru înseamnă ca fiecare om să devină o persoană autonomă, autodidactă, autodisciplinată, un veritabil și autentic autor (și/sau antreprenor/liber profesionist /auto-angajat/angajat).

Desigur că acest lucru nu înseamnă să fie în afara societății, a comunității, a familiei, ci, din contră, aceasta înseamnă a colabora, a coopera, a lucra împreună în echipe mai mult sau mai puțin complexe și nu doar a acționa singur, autonom. Mai concret, dezvoltarea personală înseamnă a fi autonom, dar și a trăi bine cu cei apropiați și împreună cu ceilalți oameni, a învăța autodidact, dar și a ști să împărtășești cunoașterea și priceperea cu mulți alții, a acționa autodidact, dar și a lucra în echipă, a voi cu sens și spirit antreprenorial, dar și a crea și inova artistic și/sau tehnologic, respectând și protejând mediul și natura umană.

Din altă perspectivă, dezvoltarea personală, dar mai ales devenirea personală, mai înseamnă și a învăța și a descoperi cu pasiune pentru a deveni o ființă umană deplină, conștientă și spirituală (în sensul laic al cuvântului), precum și a crea și a înfăptui cu entuziasm o civilizație sustenabilă în armonie cu natura, deci, a trăi cu bucurie în familie, în comunitate, în societate, respectând și protejând întreaga planetă și toată omenirea.

În plus, și în concordanță cu scopul oricărei didactici și/sau pedagogii veritabile, dezvoltarea / devenirea personală vizează și asumarea unei atitudini de învățare permanentă, pe tot parcursul vieții, mai ales în această perioadă în care schimbările sunt din ce în ce mai accelerate și mai disruptive, fiind de o natură complexă și non-lineare.

O interpretare mai adecvată pentru această epocă și în consonanță cu sensul veritabil al aforismului deviză a lui Brâncuși – „Creează ca un Dumnezeu, Poruncește ca un Rege, Muncește ca un Slav,” (Georgescu, 2018, p. 50) – și pe care o vom folosi în conceperea și realizarea „căii artistice Brâncuși”, este următoarea: „creează ca un inventator, decide ca un lider vizionar, lucrează ca un entuziast”.

Izvoare, surse

Ideea, conceptul de dezvoltare personală, în sensul mai larg de devenire personală purta un nume aproape uitat: „inițiere”.

Și pentru ca diversele inițieri din culturi și civilizații diferite, atât în spațiu cât și în timp, să poată să devină izvoare valabile și/sau viabile ele trebuie reinterpretate dintr-o perspectivă laică și chiar științifică (antropologică). Ne ajută psihologia transpersonală cu perspectiva ei diferită de cea comportamentală, precum și psihologia pozitivă cu a ei focalizare pe omul normal, sănătos și diferită de psihologia clinică a bolnavului psihic.

Precursori

Scriitorul argentinian Borges spunea că „tindem să ne inventăm precursorii”, în sensul că, privind retrospectiv, ne alegem acei oameni deosebiți care au trăit cu zeci, sute, mii de ani înaintea noastră și care rezonează peste timp cu noi și ne regăsim în modul lor de a fi, în stilul lor de a face, în opera și viața lor.

Pentru „Calea artistică Brâncuși”, „am inventat” (în sensul lui Borges) 2 categorii mari de precursori:

- precursori pe linia „filosofiei perene” din toate timpurile și din toate civilizațiile;

- precursorii pe linia „științei, mai ales cu ultimele sale cercetări” din ultima sută de ani și mai ales din ultimii ani.

Astfel, pentru prima categorie amintim:

Primul precursor al lui Brâncuși, a căii sale, în ceea ce se poate numi „filosofia de viață” a fost Lao Tzu și, odată cu el, filosofia taoistă (Tzu, 1932) .

Însă primul precursor implicit în „filosofia lui de acțiune” e Bhagavad-Gita (termenul sanscrit tradus literal, fie „Cântecul Fericitului”, fie „Cântecul Domnului”) ca partea centrală a poemului epic Mahabharata (1998). Potrivit bijuteriei epice Bhagavad-Gita, scopul vieții este de a elibera mintea și intelectul de construcțiile lor iluzorii și de a le concentra pe esența absolutului prin yoga acțiunii.

Se poate spune fără să greșim și ținând cont de faptul că Brâncuși a fost un „stoic implicit”, al treilea mare precursor este Marc Aureliu, ca exemplu de strălucit împărat roman și de filosof stoic pragmatic din antichitatea greco-romană. În singura sa carte, scrisă în limba greacă și tradusă în limba latină cu titlul „Meditații”, Marc Aureliu (2012) dezvoltă în aforisme specifice filosofiei morale și/sau filosofiei practice, o veritabilă cale implicită de „dezvoltare și/sau devenire personală”. Astfel, aforismul lui „*Dați-mi liniștea de a accepta lucrurile ce nu le pot schimba, curajul de a le schimba pe cele ce se pot schimba, și înțelepciunea de a le putea distinge unele de altele*” se constituie într-o adevărată chintesență a unei căi de dezvoltare / devenire personală.

Pentru a doua categorie de precursori (și/sau pionieri) amintim:

Benjamin Franklin – ca inventator și om de știință, precum și ca precursor și realizator a propriei lui „căi de dezvoltare personală” („Cele 13 virtuți”); Franklin (2018), ca și Brâncuși, a fost un autodidact de geniu.

Abraham Maslow (2017) cu a sa teorie a ierarhiei nevoilor umane.

Mihály Csikszentmihály (2015), cu a sa „stare de flux” și aplicarea ei în metodele de dezvoltare personală.

Steven Kotler (2015) - ca inițiator al proiectului de cercetare „Flow research project” – acest proiect vizează „decodarea stării de flux” din perspectiva neurologiei și/sau neuropsihologice, pentru a înțelege ce se întâmplă în creier și corp, și apoi utilizarea acestei înțelegeri în dezvoltarea potențialului uman.

Viziune

Calea Brâncuși nu trebuie privită ca pe o „imitație a artistului” (a operei și/sau vieții lui), ci ca o sursă principală de inspirație, intuiție, concepție și design a unei căi generice care poate fi aplicată oricui prin personalizare și adecvare la modul de a fi, a face și a trăi a fiecăruia dintre noi.

În evaluarea înnoirii disruptive, radicale pe care a făcut-o Brâncuși sculpturii a fost des folosit conceptul de „metamorfoză”. Dar, conceptul de metamorfoză este în același timp și un concept cheie pentru dezvoltarea / devenirea personală. Acest concept împreună cu cele de „schimbare, evoluție, transformare” stau la baza oricărei metode de dezvoltare / devenire personală.

Căci, așa cum arată Doina Lemny (*Brâncuși – La sublimation de la forme*) (2019, p. 84), „Brâncuși, detașându-se de orice influență, a reușit să prindă esența ființelor și a lucrurilor printr-un lung travaliu de sublimare a formei” ... „Opera sa, atât ca reflexie a parcursului său biografic, cât și ca un travaliu răbdător dus cu credință (convingere) și seninătate, i-a permis, subtil, de a asimila tradițiile și diversele influențe, dar și de a se debarasa de ele – fără totuși de a se lăsa de moștenirea sa română - cu scopul de a-și regăsi însăși substanța „sinelui”.

Practic, la Brâncuși viața și opera artistică (atât sculpturile și desenele, cât și aforismele și zicerile lui) sunt congruente și coerente. El, pe de o parte, a trăit cu bucurie viața, chiar și atunci când se confrunta cu greutăți mari și și-a construit-o ca pe o operă de artă. Pe de altă parte, Brâncuși și-a imaginat, creat și înfăptuit opera cu un entuziasm și tenacitate demiurgică.

Viața și opera lui sunt exemplare. Intuițiile și aforismele lui sunt geniale. Toate acestea arată că avem de-a face cu un înțelept genuin, un maestru deplin, un creator virtuos și virtuos, un om cu o menire, un om și o cale cât omenirea de cuprinzătoare.

PERSPECTIVE, STRATEGII

Calea Brâncuși poate fi concepută, înțeleasă și parcursă din două perspective, în concordanță cu „autenticul sublim” și/sau fie „inovativul/creativul esențial”, sau poate fi invers (altfel combinatoriu), fie „autenticul esențial” și/sau fie „inovativul/creativul sublim”.

De fapt, avem următoarele perspective din care poate fi privit și înțeles Brâncuși, artistul unic, sculptorul revoluționar:

- Brâncuși creatorul de chintesență pură;
- Brâncuși redescoperitorul autenticului arhaic;
- Brâncuși înfăptuitorul sublimului plener;
- Brâncuși regăsitorul spiritualului peren.

Există la Brâncuși o „dinamică circulară” cu două căi (strategii) de parcurgere: „dintru esența autentică întru sublimul spiritual” și apoi „dintru sublimul spiritual întru esența autentică”. Avem atunci 4 atribute fundamentale (esența pură – autenticul arhaic – sublimul plener – spiritualul peren), 2 căi de parcurgere și un „ritm pulsatoriu”, o „vibrație fără de sfârșit” a vieții ca artă și a artei ca viață.

Toată opera artistică a lui Brâncuși și aproape întreaga lui viață au stat sub semnul „bucuriei de a trăi”. El și-a trăit viața cu bucurie și si-a construit-o ca pe o operă de artă. Există o legătură strânsă cu filosofia lui Georgescu Roegen (1979) și gândirea sa economică.

Pe de altă parte operele lui, sculpturile lui oferă privitorului încântarea estetică a înțelegerii intuitive, însă conferă și , celui care a înțeles noima artei lui, bucuria simplă a stării de contemplare artistică.

Din cele prezentate mai sus, intuim un început de cale pentru cel care a înțeles și s-a bucurat genuin de întâlnirea cu sculpturile lui Brâncuși. Un început de cale care se poate metamorfoza în „Calea artistică Brâncuși a Devenirii personale”. Este o cale artistică în sensul de „a-ți trăi și a te bucura de viața ca de o operă de artă” și/sau „a-ți concepe și construi viața ca pe o operă de artă”. Arta este în primul rând intuitivă, inspirată, imaginativă, creativă. În al doilea rând, arta e și descoperire, concepție, design, construcție, adică e o „artă de ordinul doi” și/sau o „știință/tehnologie a artei”.

EXEMPLIFICĂRI – PE CALEA IMPLICITĂ BRÂNCUȘI

Mai multe dintre aforismele lui ne sugerează care este calea implicită pe care prin viața și opera lui a exemplificat-o pe deplin. Ea este acolo ascunsă printre aforisme și trăiri și transpare prin întreaga sa viață și operă.

De exemplu: ”Simplitatea nu este un scop în artă, dar se ajunge la simplitate, vrând-nevrând (malgre soi), apropiindu-te de sensul real al lucrurilor” Brâncuși. Sau ”Când nu mai suntem copii, suntem deja morți” Brâncuși.

O primă concretizare a căii este: de la real (portret real, de exemplu) la esență figurii – o metamorfoză a sculpturii ... spre o metamorfoză (transformare) a omului (a sinelui omului)... și spre un echilibru și/sau o armonizare a realului cu esența lucrurilor.

„Măiastra” cu variantele sale ne arată că pentru a deveni un maestru (expert, specialist) într-un domeniu sau altul ai nevoie, pe de o parte, să polisezi cunoașterea (o continuă îmbunătățire) și/sau abilitățile, iar pe de altă parte, să dezvolți creativ diverse variante ...și să nu uităm că „repetiția este mama învățaturii” doar dacă „repetiția se face cu diverse variații” (și nu doar o simplă reproducere repetitivă).

„Nou născutul” (nouveau né) și „începutul lumii” (le commencement du monde) ne inspiră și ne sugerează cum, în dezvoltarea și/sau devenirea ta personală, ai nevoie de spiritul creativ și ludic al copilului pentru o permanentă învățare, pentru a învăța mereu lucruri și comportamente noi, precum și pentru cunoaștere reînnoită pe tot parcursul vieții, și aceasta nu doar ca „virtuoz” (priceput) ci și mai ales ca „virtuos” (etic).

Brâncuși a fost un talentat, dar mai ales el a fost un autodidact care și-a construit implicit singur calea. Astăzi, mai mult ca oricând, așa cum spunea recent *Nicholas Taleb în cartea sa „Skin in the game”(2019)*, avem nevoie „să reformăm educația prin transformarea oamenilor în autodidacti”. Și pentru noi, dezvoltarea/devenirea personală presupune că unul dintre obiectivele fundamentale este cel de a deveni autodidact. E mult mai ușor să devii autodidact dacă ai alături un maestru, un consilier, un „coach”, un înțelept.

De fapt calea artistică ne ajută să ne păstrăm viu, pe tot parcursul vieții, „spiritul ludic”, care, la majoritatea oamenilor dispare în momentul în care devenim adulți. Calea artistică păstrează și polisează spiritul ludic, pe de o parte, iar pe de altă parte, dezvoltă și sporește imaginația, creativitatea, inventivitatea.

Practic, calea artistică contribuie decisiv la formarea și dezvoltarea a ceea ce nu poate fi substituit de mașini, roboți, inteligență artificială.

ȘTIINȚA ȘI TEHNOLOGIA & CALEA ARTISTULUI

Suntem în epoca științei și a tehnologiei care ne acaparează treptat cu totul și care are din ce în ce mai mult capacitatea de a ne transforma în „cyborgi”. Și atunci, calea artistică e cea care ne ajută să rămânem umani, oricât de „artificiali am deveni”. Da, calea artistică e calea naturală și calea regală de a rămâne și ne dezvoltă ca oameni, care din ce în ce mai mult devine și o cale imperativă.

Pentru UCB (Universitatea Constantin Brâncuși), în contextul tehnologizării excesive și inadecvate a educației, Calea artistului / artistică – Măiastra Brâncuși - a dezvoltării / devenirii personale „fără de sfârșit” este o modalitate prin care aduce studenților săi o perspectivă inedită, nouă, absolut necesară și imperativă pentru a deveni mai competenți, mai capabili, mai competitivi în joburile viitorului, precum și în dezvoltarea spiritului creativ-antreprenorial, totodată cu readucerea în prim plan a eticii și a esteticii și integrarea lor în procesul educațional și/sau de dezvoltare/devenire personală.

Puțină și inadecvată tehnno-știință, ne artificializează, ne dezumanizează (am devenit „sclavii mașinilor și/sau ai computerelor, ai internetului și/sau, în curând, ai IoT (internetul lucrurilor) și ai inteligenței artificiale”). Mai multă și mai bună, dar și mai adecvată tehnno-știință, prin oralitatea de ordinul 2 și/sau a unei gestualități naturale și/sau artistice integrate organic în softurile de realitate augmentată și/sau realitate virtuală, ne re-umanizează, iar integrarea și armonizarea fără cusur a tehnno-științei cu calea artistică nu doar ne re-dă umanitatea, ci ne face și să ne dezvoltăm și să înflorim ca oameni între oameni și în armonie cu natura, pe o planetă Terra ecologizată.

BIBLIOGRAFIE

- Aureliu Marc, (2012), **Meditații**, Editura Art, București
- Bhagavad-Gita (1998), Cântecul Domnului, Editura Heralda, Bucuresti
- Csikszentmihalyi Mihaly (2015) Starea de flux, secretul fericirii , Editura Publica, Bucuresti
- Franklin Benjamin, (2018) Povestea vieții mele (Autobiografia), Editura Heralda, Bucuresti
- Georgescu-Gorjan Sorana, Așa grăit-a Brâncuși, Editura Brâncuși, Târgu-Jiu, 2018, p.50
- N. Georgescu-Roegen N. (1979), Legea entropiei și procesul economic, Editura Politică, București
- Latour Bruno (2015) Nu am fost niciodată moderni. Eseu de antropologie simetrică, Editura Tact, Cluj-Napoca
- Lemny Doina (2019), *Brâncuși – La sublimation de la forme*, (Beaux Arts) (French Edition) Europalia
- [Taleb](#) Nassim Nicholas, (2019), Cand pielea ta e in joc, Editura: [Curtea Veche](#), București
- Tzu Lao, (1932), Cărarea și virtutea, Editura RAM Aninoasa, Gorj

RESURSE ONLINE

- Scientia.ro,(2017), Psihologia motivațională a lui Abraham Maslow,
<https://www.scientia.ro/homo-humanus/introducere-in-psihiologie-russell-a-dewey/7094-psihiologia-motivationala-a-lui-abraham-maslow.html>, accesat la data de 2.09.2020